

5 РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО У 2023 РОЦІ

Ващук Олеся,

д.ю.н., професор,

Голова Ради молодих учених при МОН України

У 2023 році українські вчені стикаються з великою кількістю як викликів, так і можливостей, які формують їхній професійний ландшафт. У цій доповіді висвітлюються п'ять ключових реалій, які визначають світ українських вчених поточного року та охоплюють ширший контекст політичного, економічного та наукового середовища України, проливаючи світло на проблеми, з якими вони повинні боротися, щоб продовжувати робити власний внесок у світову науку.

Перша реалія. Російсько-українська війна. Війна, що триває в Україні з 2014 року, глибоко впливає на наукову спільноту та становить значну загрозу для стабільності та розвитку науки в країні. Багато дослідників були переміщені, лабораторії та університети зіткнулися з пошкодженням або перебоями, і це суттєво вплинуло на фінансування та міжнародну співпрацю. До того ж це призвело до обмеження доступу до міжнародних конференцій, обмежень на подорожі й мобільність, обмежень на обмін науковою інформацією. Незважаючи на ці виклики, українські вчені демонструють надзвичайну стійкість. Багато з них адаптувалися до нових робочих умов, часто співпрацюючи віддалено або переїжджаючи, щоб продовжити свої дослідження. Був наголос на галузях, які мають безпосереднє відношення до нагальних потреб країни, таких як медичні дослідження, інженерія та наука про навколишнє середовище, що дозволило зосередитися на інноваціях для відновлення та оборони. Як результат, відбувся стратегічний зсув у бік досліджень та інновацій, які можуть допомогти у національному відновленні та обороні, що включає в себе технологічні інновації в обороні, кібербезпеці та відновленні інфраструктури, а також медичні дослідження, пов'язані з травмами на війні та психічним здоров'ям.

Виклики в освіті та навчанні. Конфлікт перервав освіту та навчання наступного покоління українських вчених. Університети та дослідницькі установи намагаються підтримувати регулярні академічні програми, що викликає занепокоєння щодо довгострокового впливу на науковий потенціал країни.

Друга реалія. Фінансування та ресурси досліджень. Українська наукова спільнота стикається з обмеженнями фінансування та обмеженим доступом до найсучасніших дослідницьких установ і обладнання. У результаті багатьом ученим важко проводити передові дослідження та конкурувати на міжнародному рівні. У 2023 році забезпечення фінансування наукових проектів залишається серйозним викликом, який гальмує розвиток та інновації української науки, більшості українським вченим важко забезпечити адекватне фінансування своїх проектів, що призводить до труднощів із придбанням дослідницьких матеріалів, найманням кваліфікованого персоналу та проведенням довгострокових досліджень. До того ж, багатьом лабораторіям і дослідницьким установам бракує сучасного обладнання та технологій, що також перешкоджає проведенню передових досліджень.

Третя реалія. Міжнародна підтримка та співпраця. Українські вчені активно шукають міжнародну співпрацю, щоб отримати доступ до фінансування, ресурсів і можливостей обміну знаннями. Світова наукова спільнота розширила підтримку українських дослідників, що включає в себе пропозиції посад в іноземних установах, можливості грантів і спільні дослідницькі проекти. Ці зусилля спрямовані на забезпечення спадкоємності української науки та її інтеграцію у світовий дослідницький ландшафт, тому у 2023 році зусилля щодо встановлення та підтримки дослідницького партнерства з іноземними установами є життєво важливими для доступу до ресурсів, обміну знаннями та подолання обмежень у фінансуванні. Навігація цієї співпраці в контексті війни додає додатковий рівень складності, вимагаючи обережних переговорів і дипломатії для підтримки плідного подальшого партнерства.

Четверта реалія. Витік мізків. Еміграція талановитих українських вчених до інших країн, яку часто називають «витоком мізків», залишається актуальною проблемою у 2023 році. Багато вчених залишають Україну в пошуках кращих можливостей, вищих зарплат і покращеного дослідницького середовища за кордоном, що призводить до втрат цінного людського капіталу та досвіду всередині країни. Відтік талановитих вчених посилює дефіцит фінансування та ресурсів, доступних для досліджень, а також загального наукового потенціалу країни. Також витік мізків впливає на наставництво молодих вчених, оскільки стає менше досвідчених дослідників, які можуть направляти та навчати наступне покоління.

П'ята реалія. Наукова комунікація та політика. Ефективна наукова комунікація та адвокація наукової політики мають вирішальне значення для українських вчених у 2023 році. Вчені продовжили працювати над подоланням розриву між результатами досліджень і політикою, оскільки наукові висновки мають інформувати про політику на основі фактичних даних, зокрема у таких сферах, як охорона здоров'я, навколишнє середовище та технології. Вони дедалі активніше залучаються до зусиль з адвокації, щоб вплинути на наукову політику та забезпечити державну підтримку досліджень.

Вчені працюють над тим, щоб донести до громадськості суспільну значимість своєї роботи, наголошуючи на ролі науки у вирішенні національних і глобальних проблем.

Ці реалії відображають період значних викликів, але також підкреслюють рішучість і здатність української наукової спільноти перед обличчям труднощів. Як висновок, у 2023 році українські вчені працюють у складному середовищі, яке характеризується російсько-українською війною, обмеженнями фінансування, відтоком мізків, прагненням до міжнародної співпраці та необхідністю подальшої ефективної наукової комунікації та адвокації політики. Незважаючи на ці виклики, українські вчені залишаються стійкими та сповненими рішучості зробити внесок у світовий науковий прогрес. Вирішення цих «реалій» буде

важливим для подальшого зростання та впливу української науки на світовій арені.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Рада молодих учених гуманітарно-педагогічного факультету
Рада аспірантів гуманітарно-педагогічного факультету
Студентська організація гуманітарно-педагогічного факультету
ЗА ПІДТРИМКИ СПІЛКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ НУБІП УКРАЇНИ,
EURODOC, РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ТА РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАПН УКРАЇНИ

«СУЧАСНІ ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СВІТІ:
ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА»

Матеріали міжнародної очно-дистанційної науково-
практичної конференції молодих вчених

6-7 листопада 2023 року
Частина 1

КИЇВ-2023

УДК 159.9:316:37:81

С 90

Сучасні гуманітарні дослідження молодих науковців у глобалізаційному світі: виклики, інновації, безпека: Тези міжнародної очно-дистанційної науково-практичної конференції молодих вчених (6-7 листопада 2023 р.) [у 2-х ч.] /За заг.ред. О.М. Прохорчука. – К., 2023. Ч.1.-233с.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Гуманітарно-педагогічного факультету

(Протокол №6 від 17.11.2023)